

Hvor mye biomasse og til hvilken pris?

Per Kr. Rørstad, MINA/NMBU

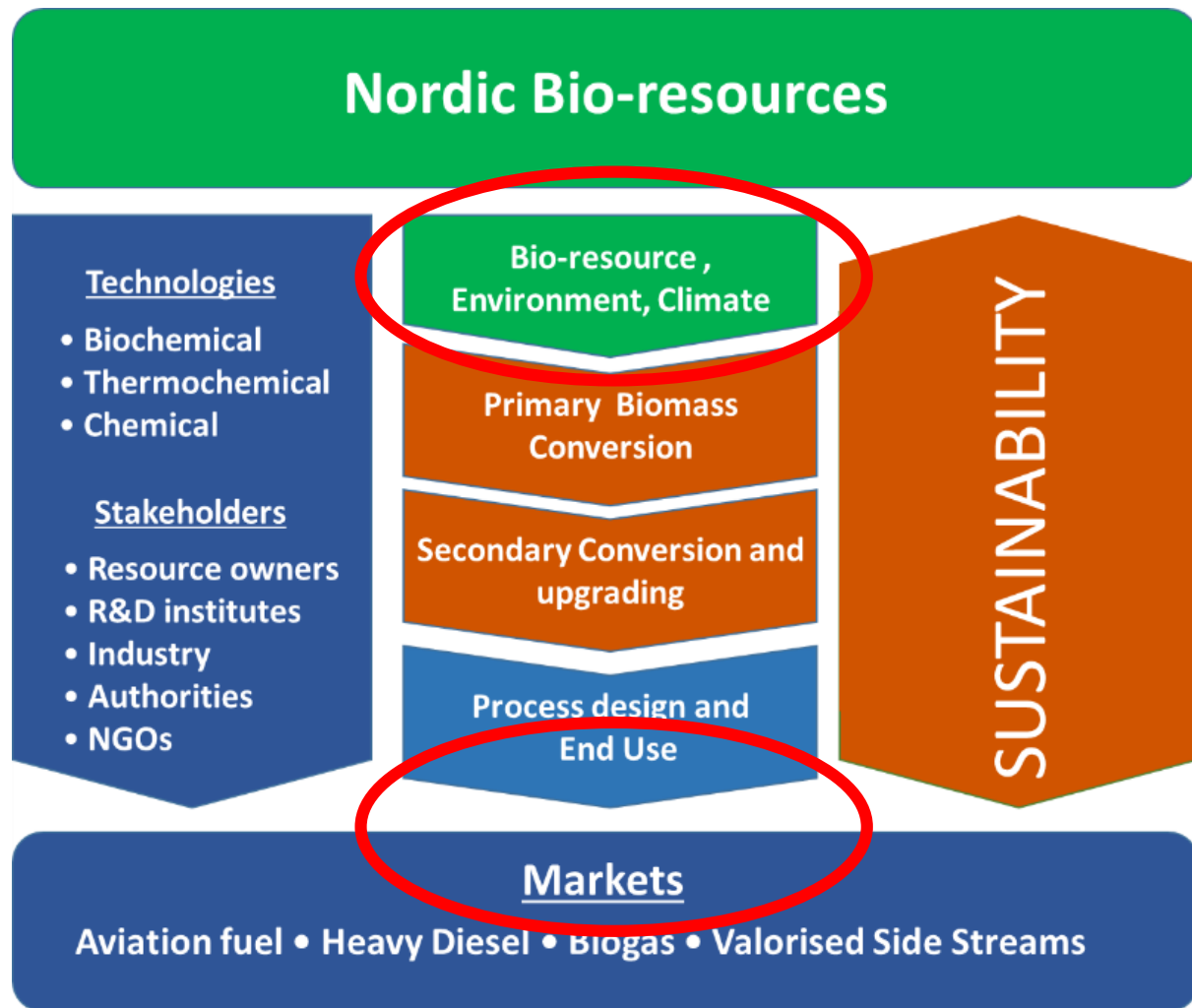
Skogbasert biodrivstoff og biokull i Agder

20.04.2018

BIO4 FUELS

**Norwegian
Centre
for Sustainable
Bio-based
Fuels
and Energy**

BIO4 FUELS

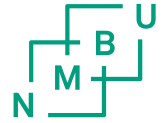
3

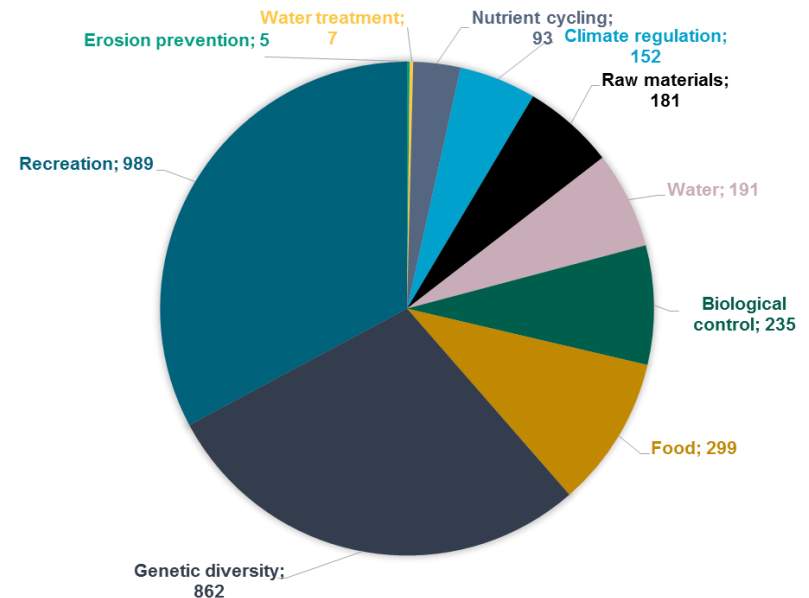
Disposisjon

- Ressurser i Norge
  - Skog er mer enn tømmer
  - Biomasseressurser i Norge
  - Effekten av hogst på lang sikt
- Marked = pris og mengde + mye annet
- GROT
- Biodrivstoff
  - Hvor er det lønnsomt å produsere?
  - Hvordan påvirkes tømmerprisene?

Andre økosystemtjenester enn tømmer

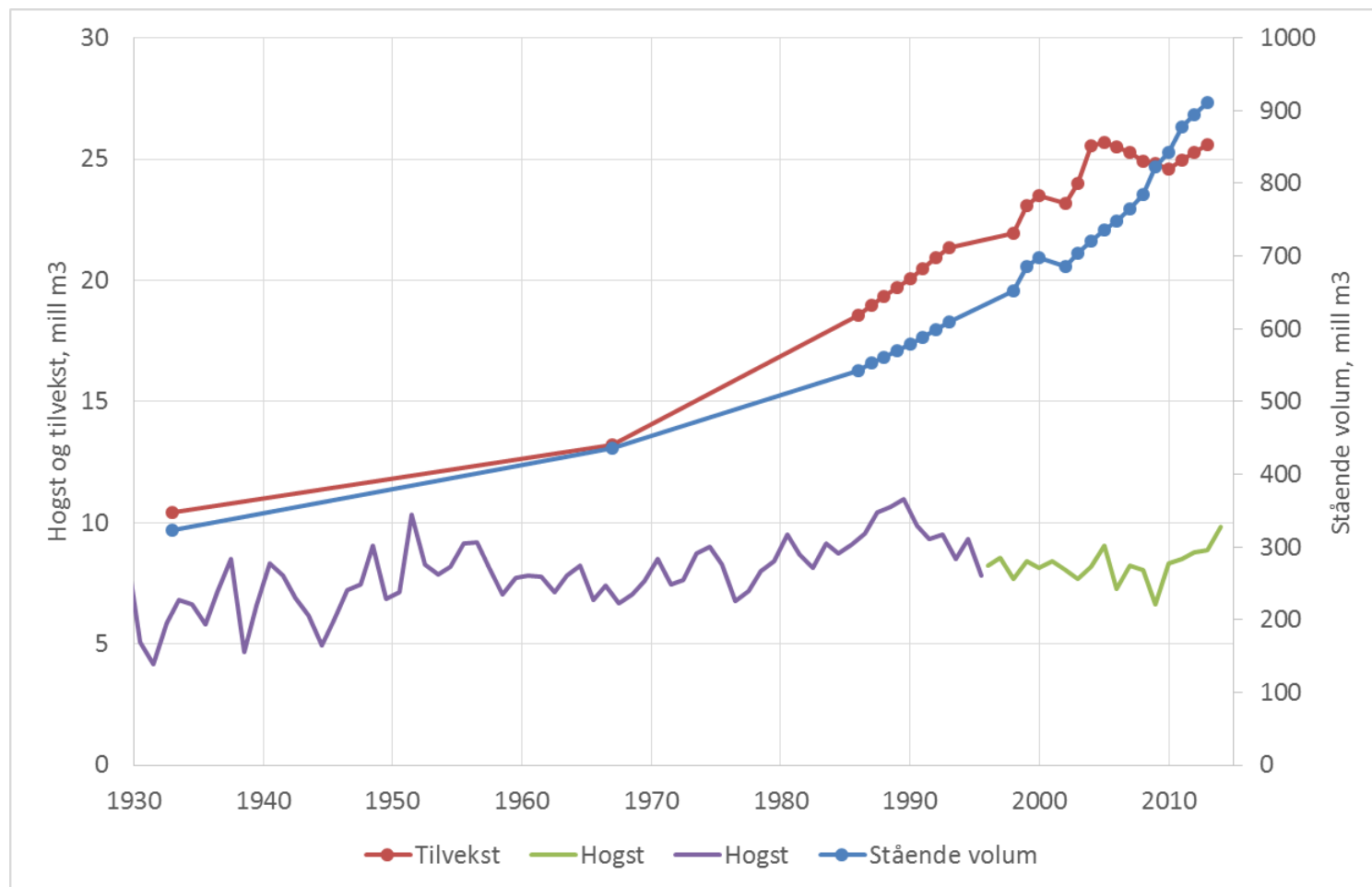
- Fangst og lagring av karbon
- Biodiversitet
  - Bruk eller vern?
  - Eller «ja takk – begge deler»?
- «Non wood» skogprodukter
  - Estimert verdi i Europa er €2.2 mrd, eller 10% av verdien av tømmer (Winkel, 2017)

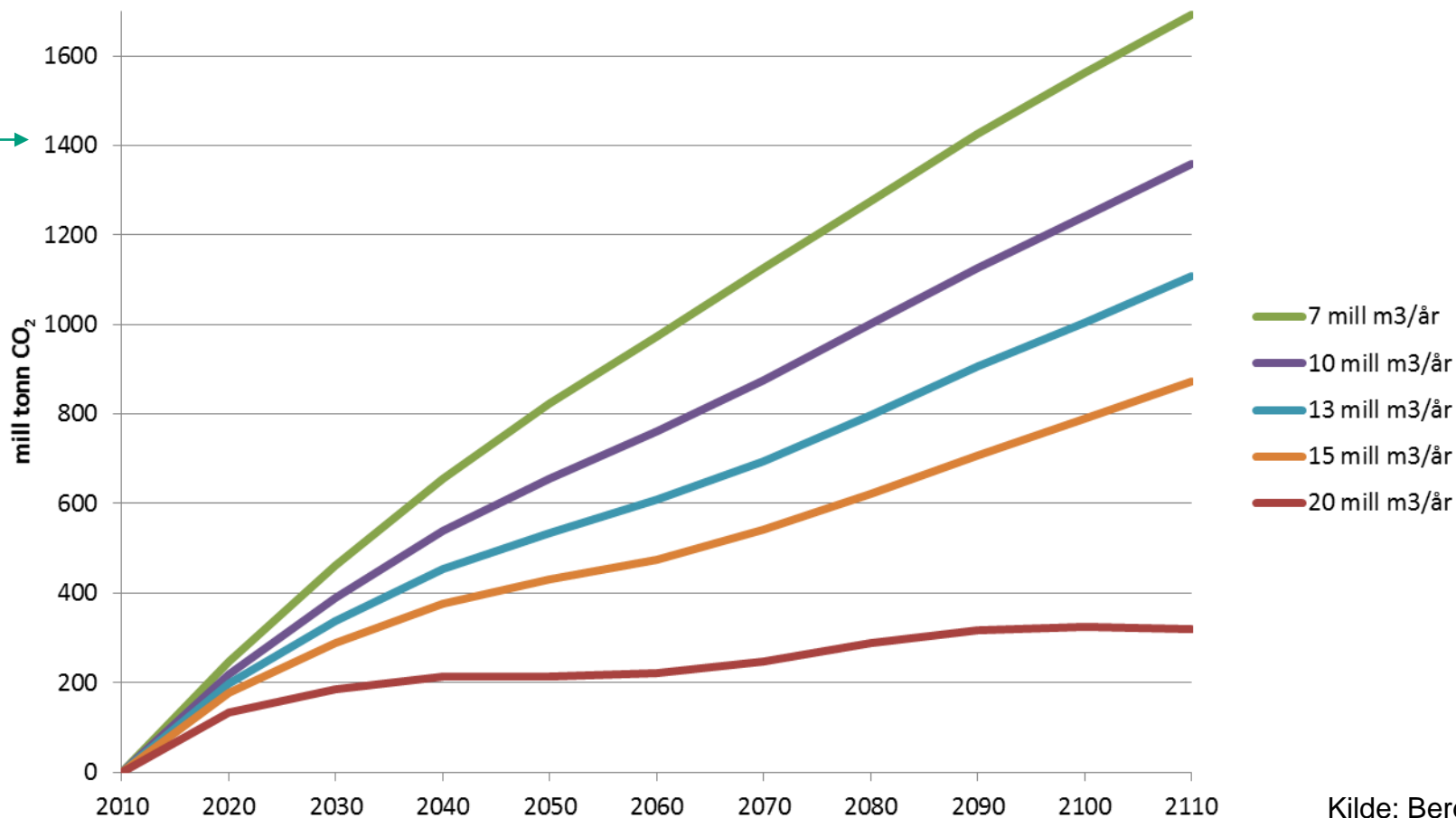
Biomasseressurser i Norge

Arealtype	Areal (1000 ha)	Biomasse- tetthet (tonn/ha)	Energi- mengde (TWh)	% av energi- potensial
Produktiv skog	7 620	86,8	3507	90,7
Uproduktiv skog	2 320	22,8	280	7,2
• Energiforbruket i transport er ca 60 TWh/år • Antar vi (optimistisk?) at vi kan konvertere 50% av energien i biomassen til biodrivstoff				
Jordbruksområder	972	1,4	7	0,2
Totalt	20 400	35,7	3865	100

Stående volum, tilvekst og hogst

Norske skoger – utvikling fra dagens nivå

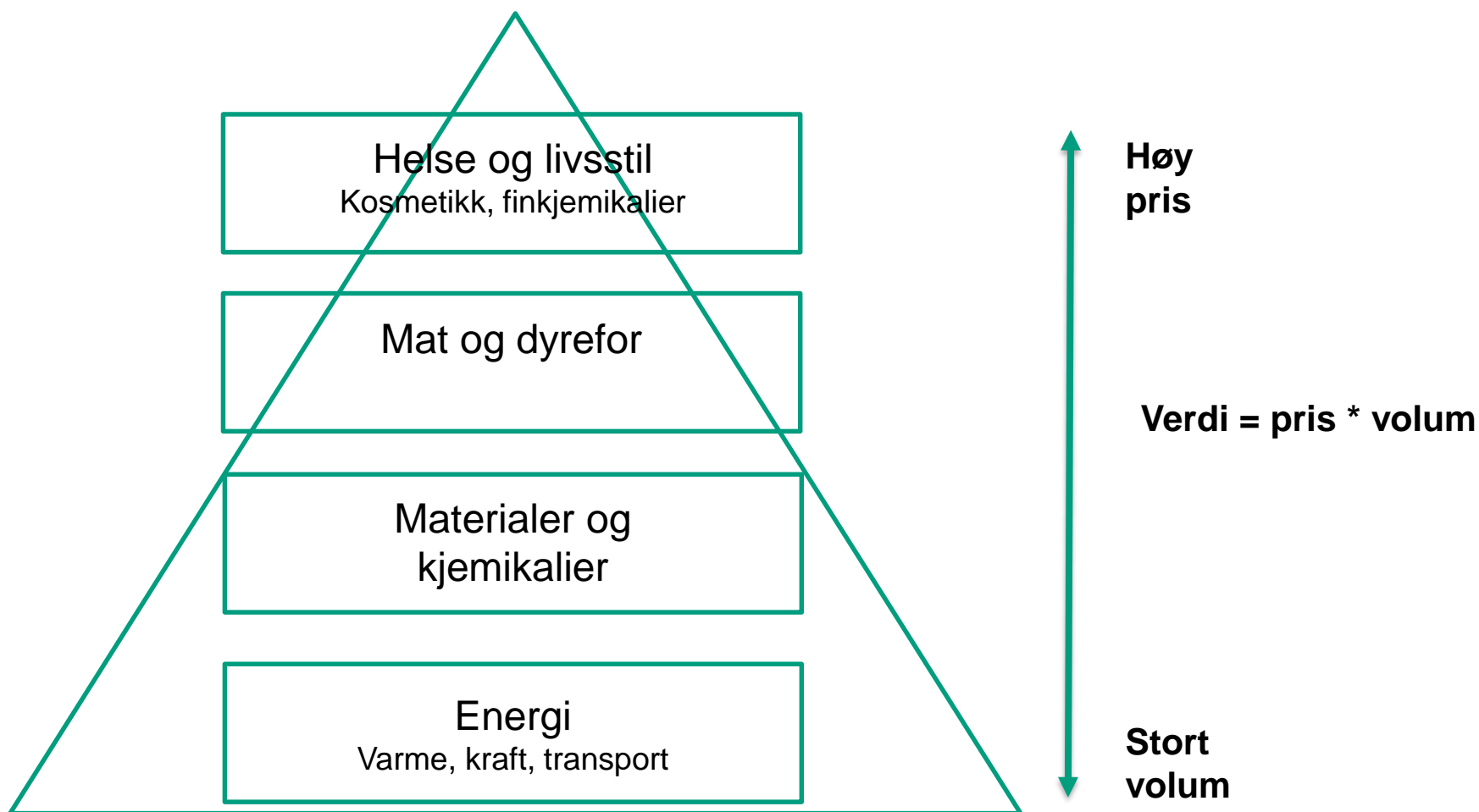
Kilde: Bergseng

Tømmermarkedene

- Internasjonale og «velfungerende»
  - Pris etter sortiment/kvalitet
- Mange (>120000) skogeiere i Norge
  - Gjennomsnittsskogeieren hogger hvert 7. år og har en inntekt på 7000 kr/år
  - Tømmerpris er viktig for hogstnivået, men det er mange andre viktige faktorer
- Få tømmerkjøpere
- Få virkemidler som direkte påvirker hogst

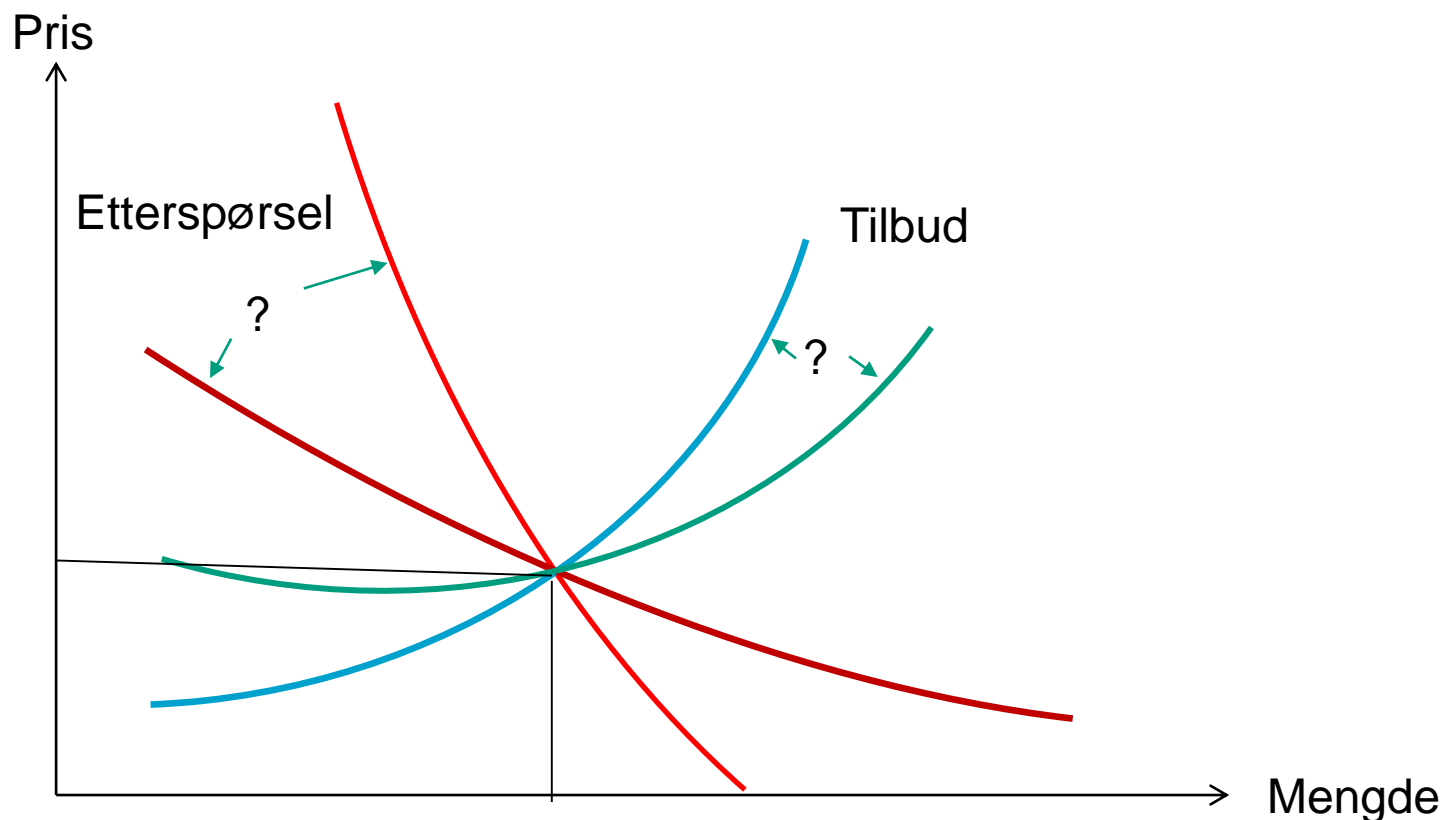
Volum og pris

Sagtømmer og trelast

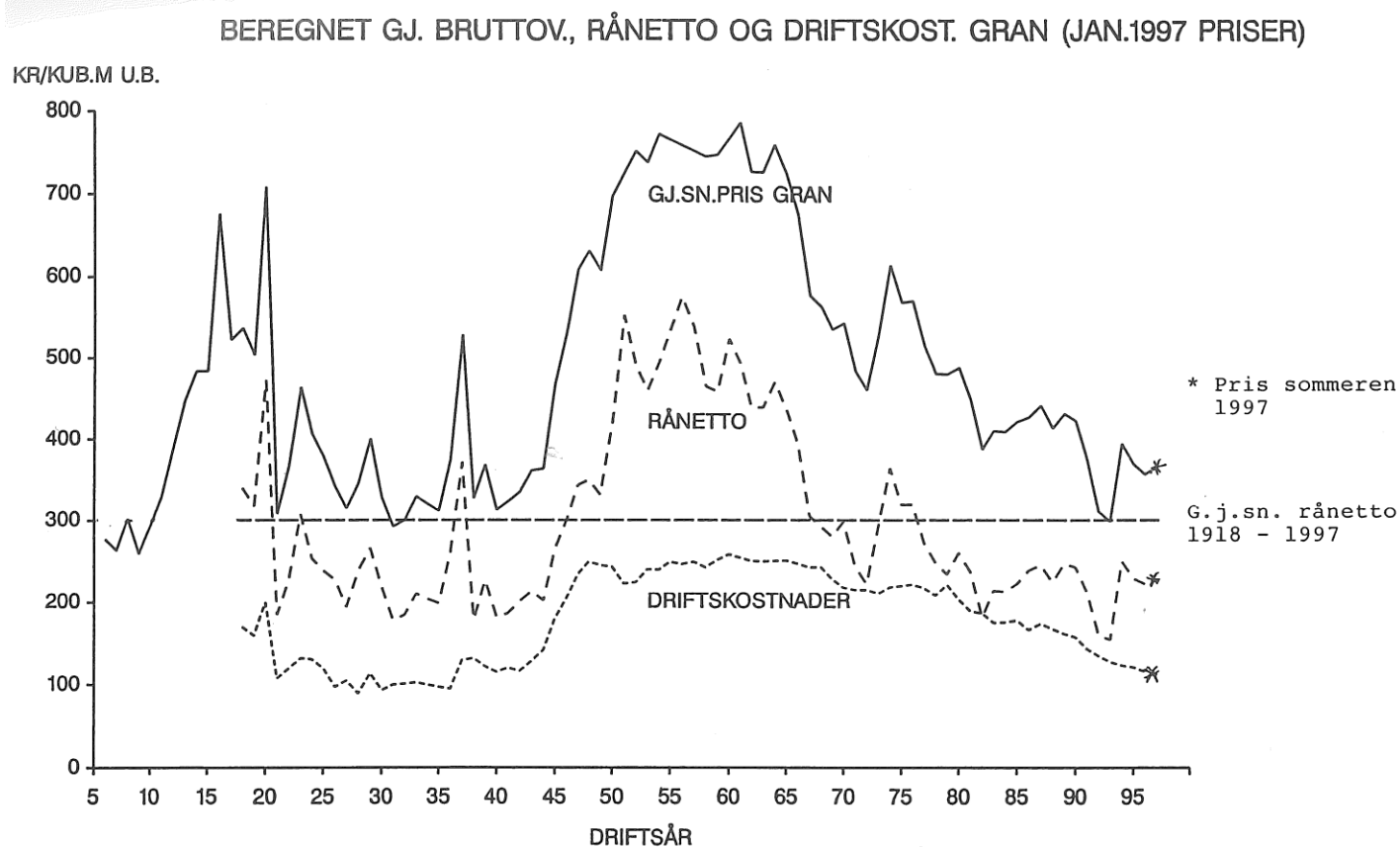
- «Motoren» i skogbruk på den nordlige halvkule
  - Sagtømmer utgjør litt over 70% av tømmerinntekten
  - Utgjør litt over halvparten av avvirkingen
- Sluttproduktene utgjør imidlertid en liten andel av biomassen i skogen ved hogst: $0,5 * 0,5 * 0,5$
  - Enda lavere dersom det er snakk om høvellast, møbler, osv
- Økt produksjon gjennom økt uttak (hogst) eller bedre utnytting av «dårligere» kvaliteter
  - Massivtre, limtre, osb-dragere, fingerskjøting, osv

Markedslikevekt

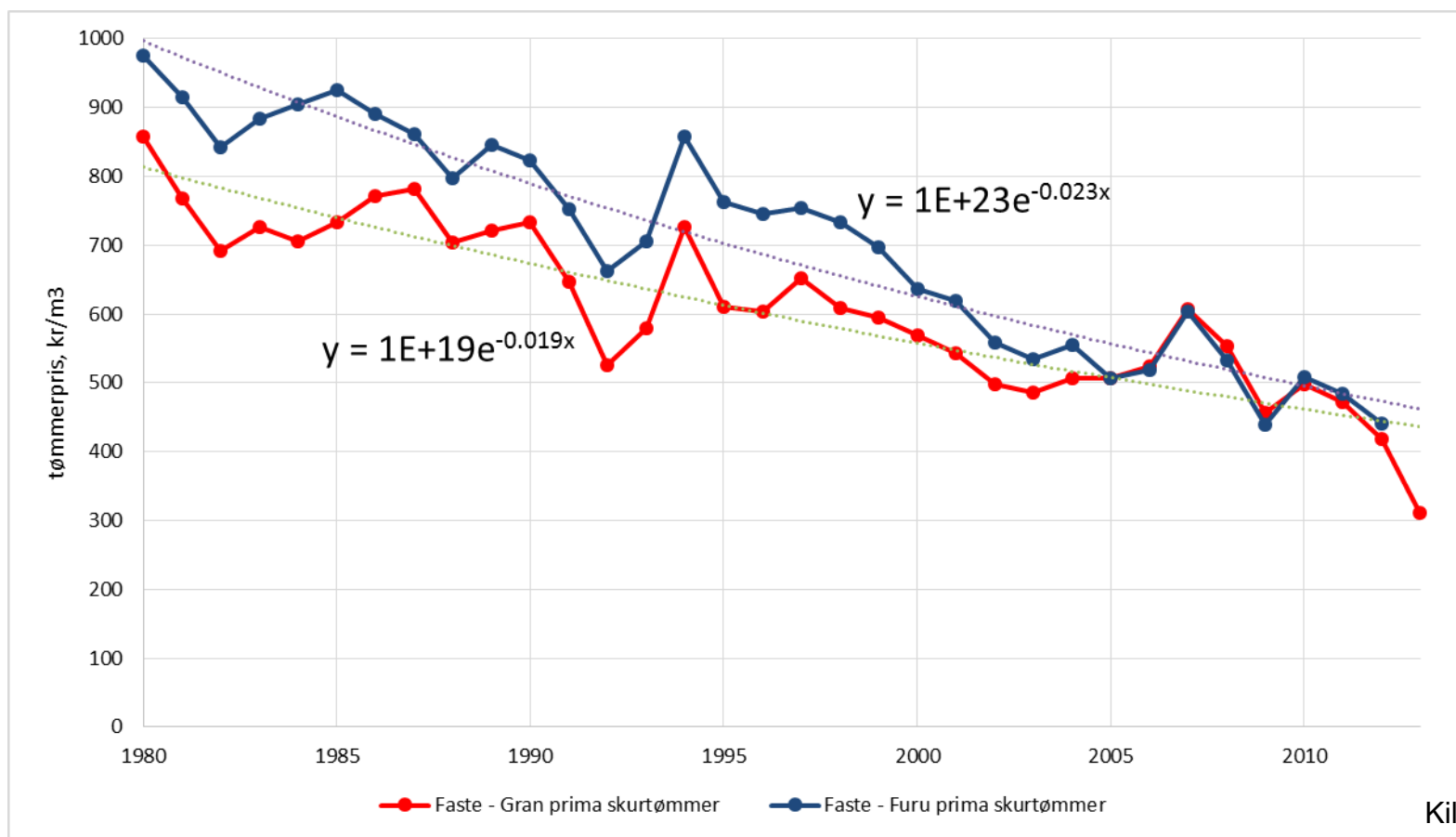
Vi observerer bare pris og omsatt mengde

Tømmerpris

Figur 1. Gjennomsnittlig bruttopris, driftskostnader og rånetto for gran, målt i 1997-kr pr m³ under bark. Deflator: Konsumprisindeksen. Kilde: Veidahls database, Institutt for skogfag, NLH.

Tømmerpris, 2014 kr/m³

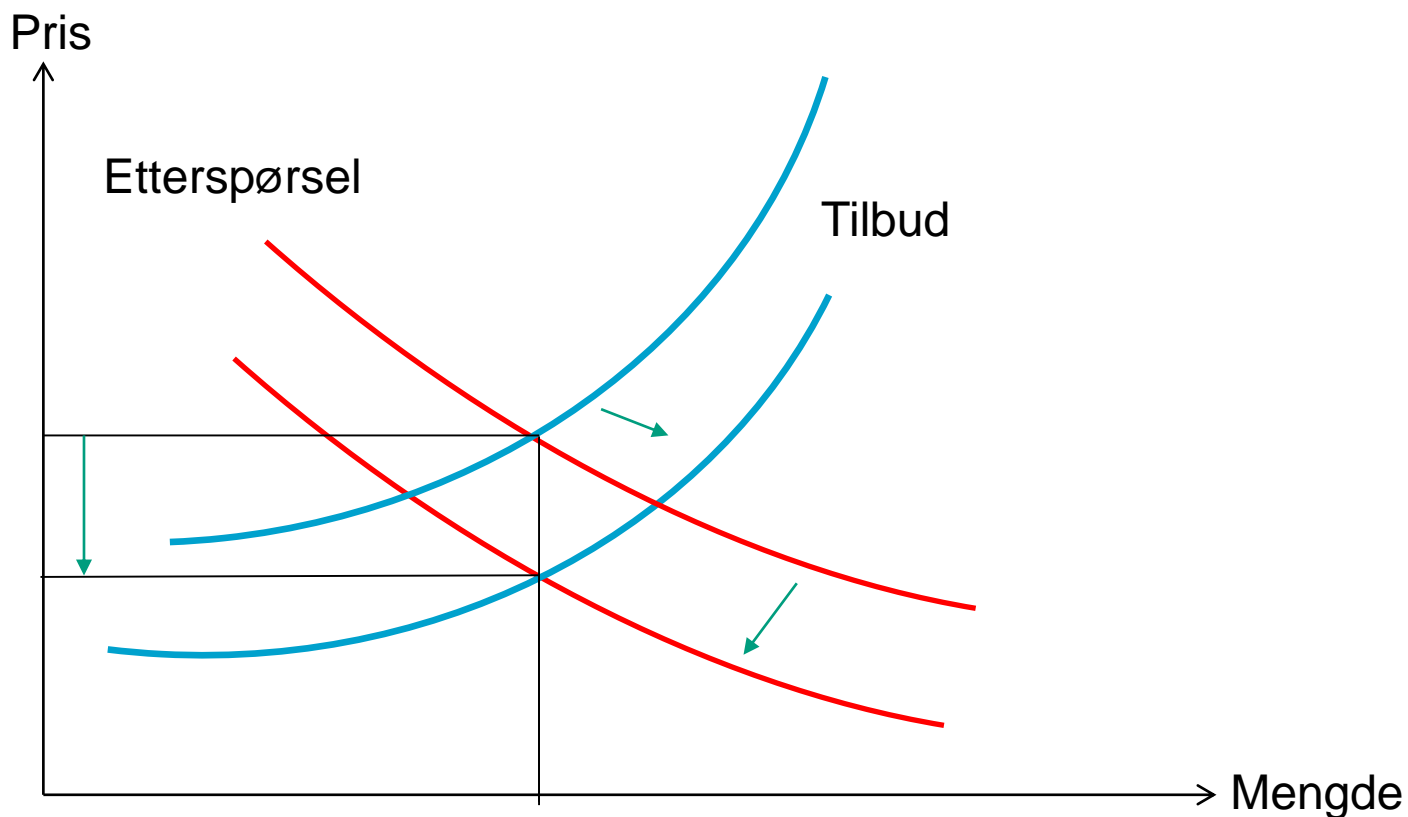
Kilde: SSB

Hovedfunn i litteraturen: tømmertilbud

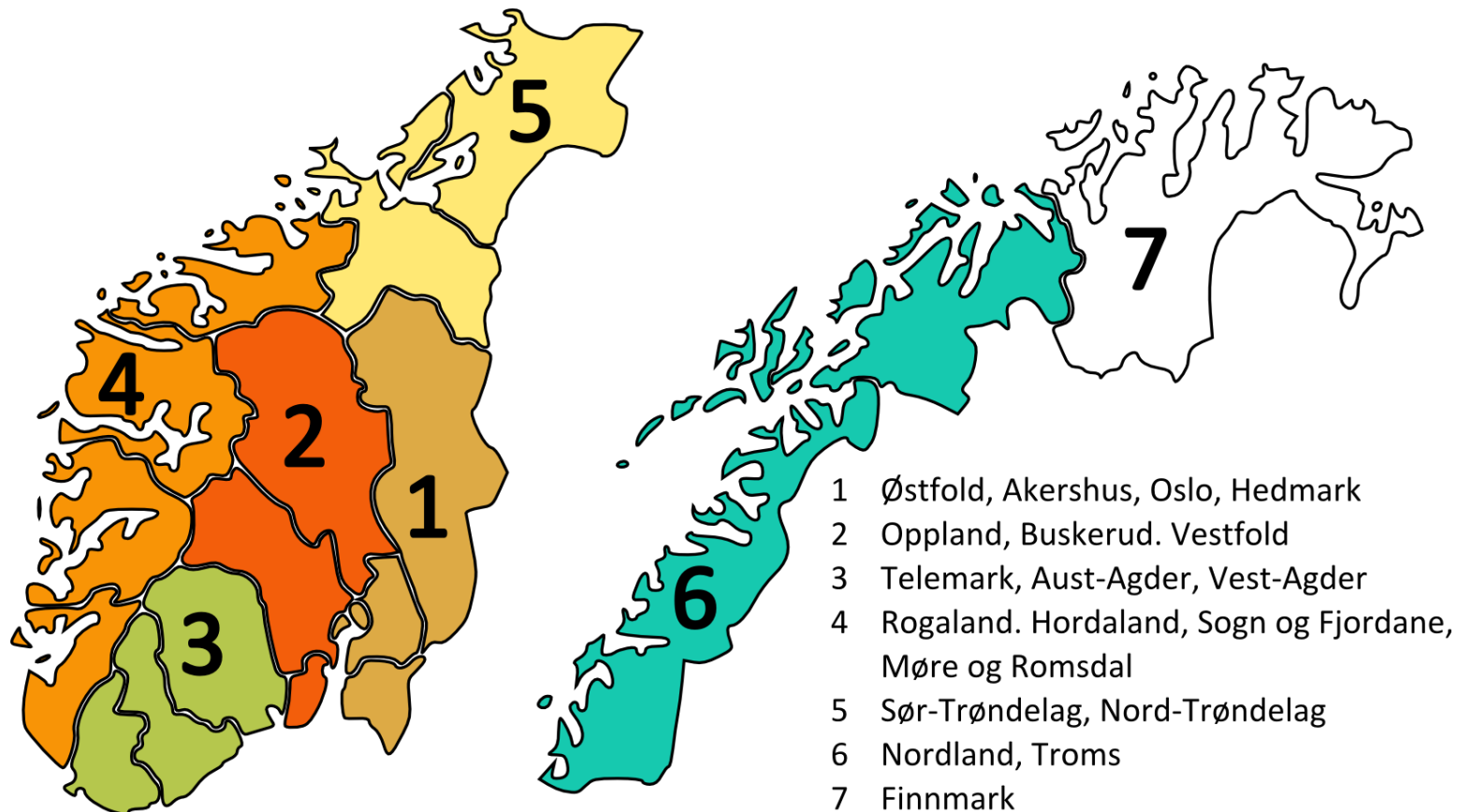
- **Avvirkningsnivået øker med økende virkeressurser** på eiendommen.
- **Markedssituasjonen for tømmer.** Resultatene viser at særlig tømmerprisen, men også driftskostnader, tømmerprisforventninger og rente er blant de aller viktigste variablene som forklarer avvirkningsnivået.
- **Eier- og eiendoms karakteristika.** I tillegg til ressurs situasjon og markedsforhold er det påvist at en lang rekke karakteristika ved skogeier og skogeiendom er relevante forklaringsvariable

Markedene er ikke statiske

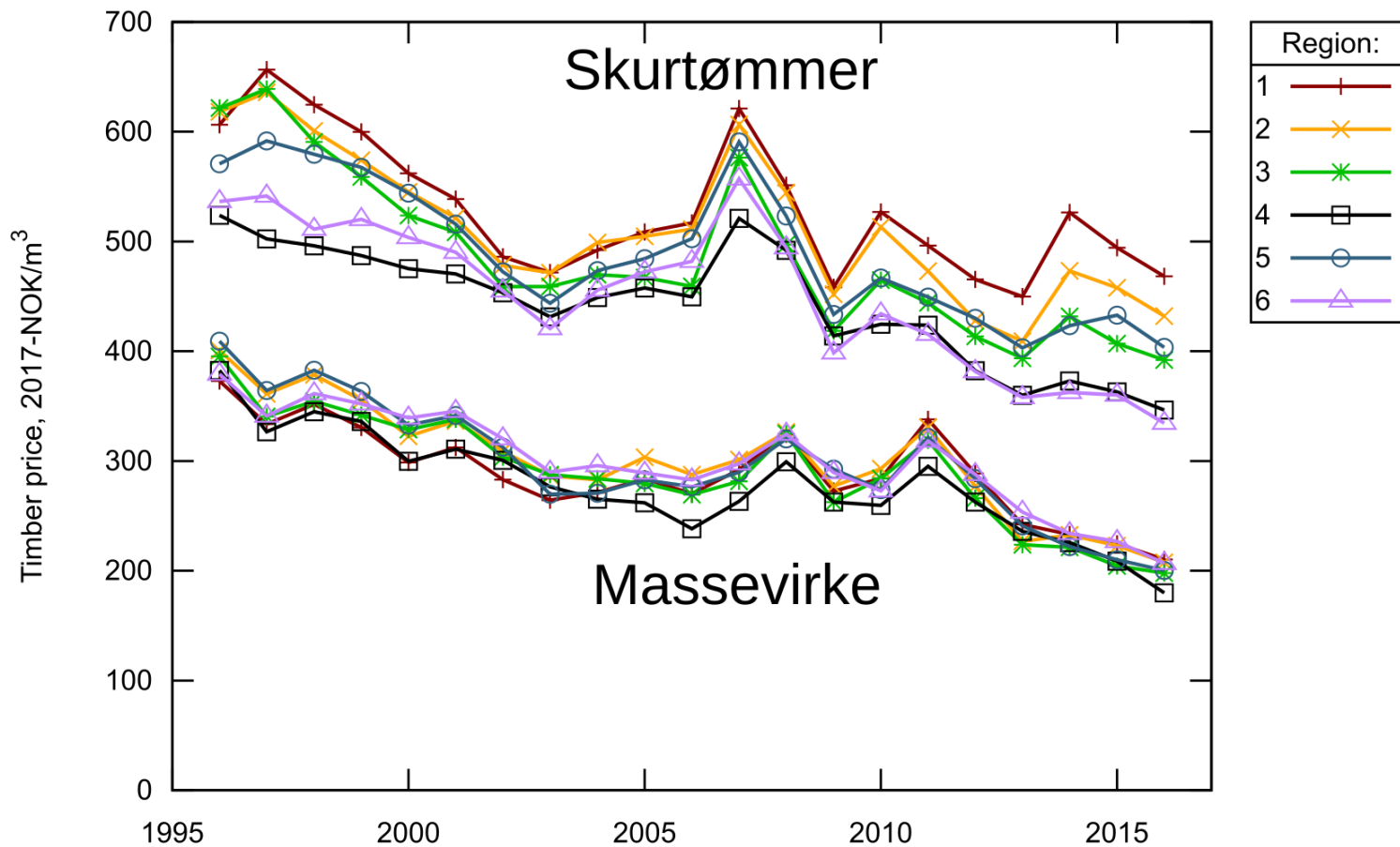

Regionale analyser

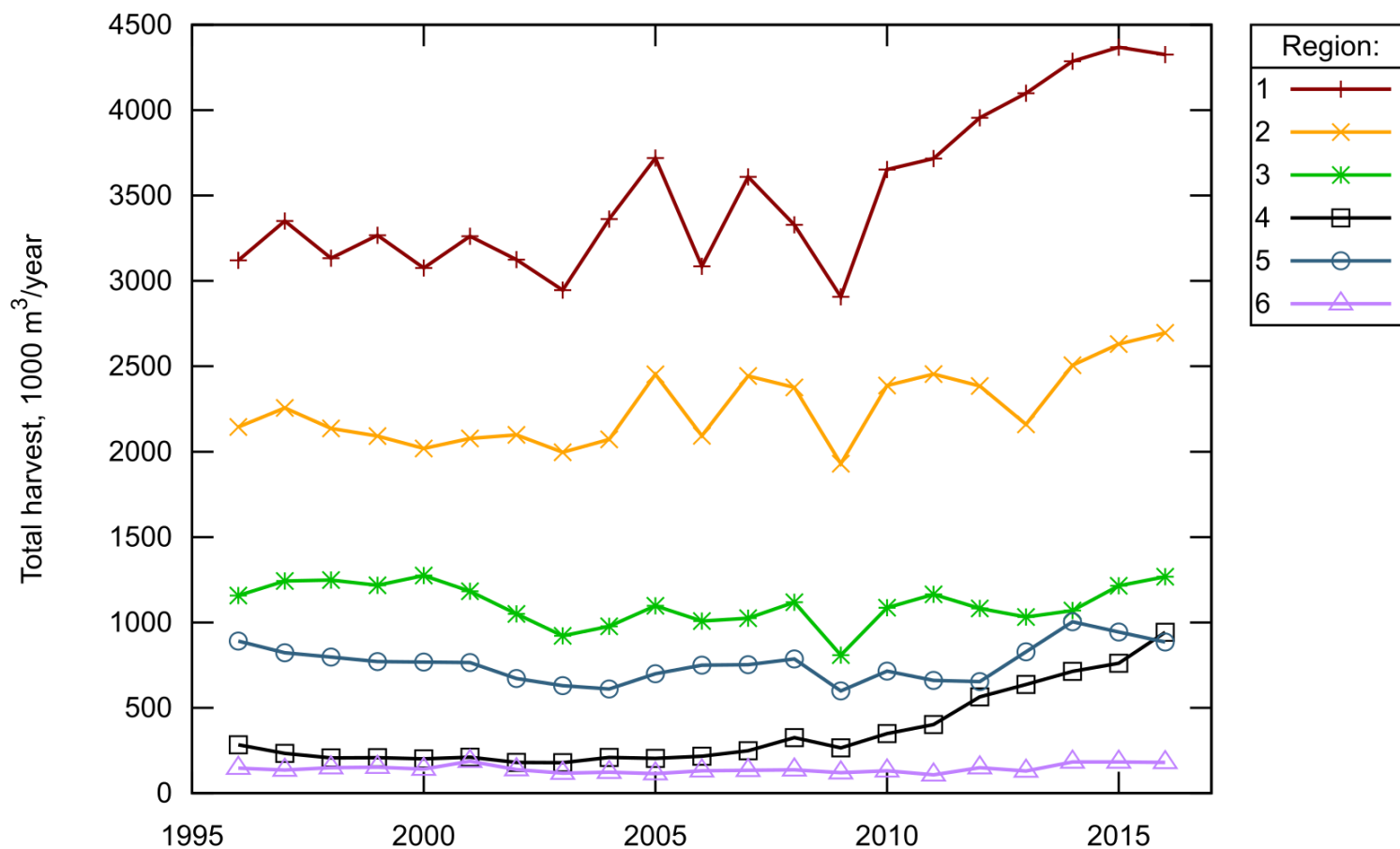

Tømmerpriser

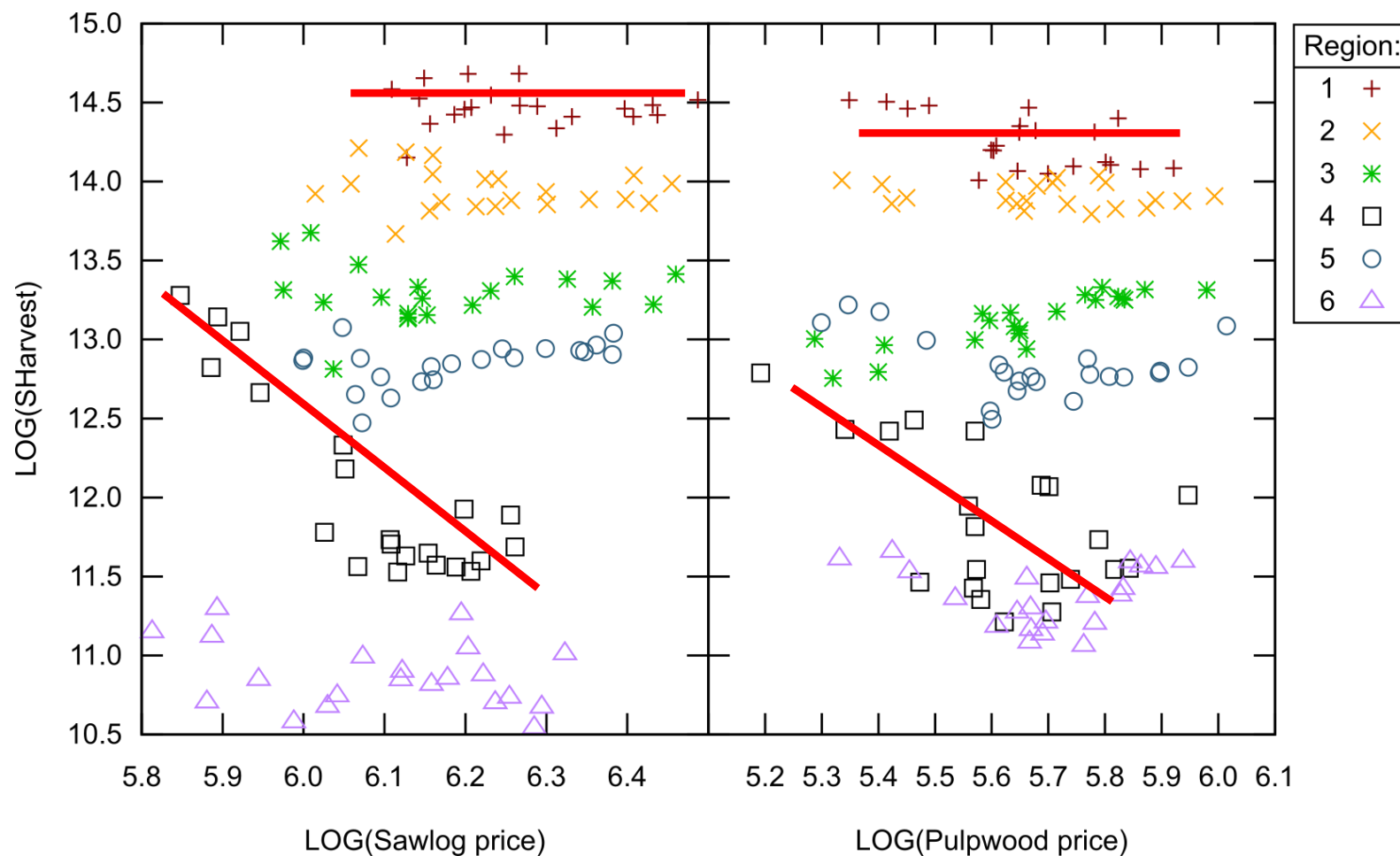
Kilde: SSB

Avvirkning

Kilde: SSB

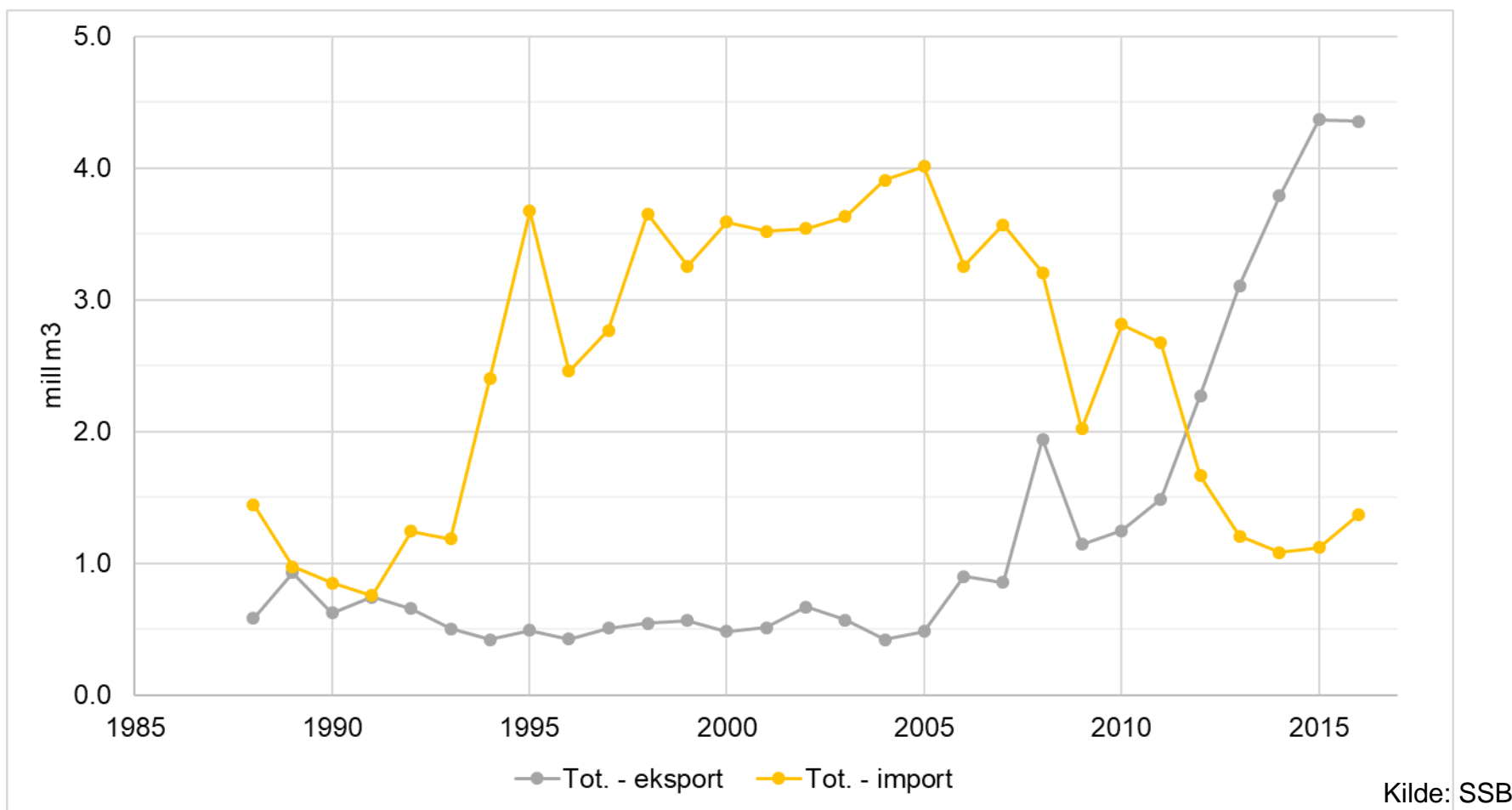
Pris - volum

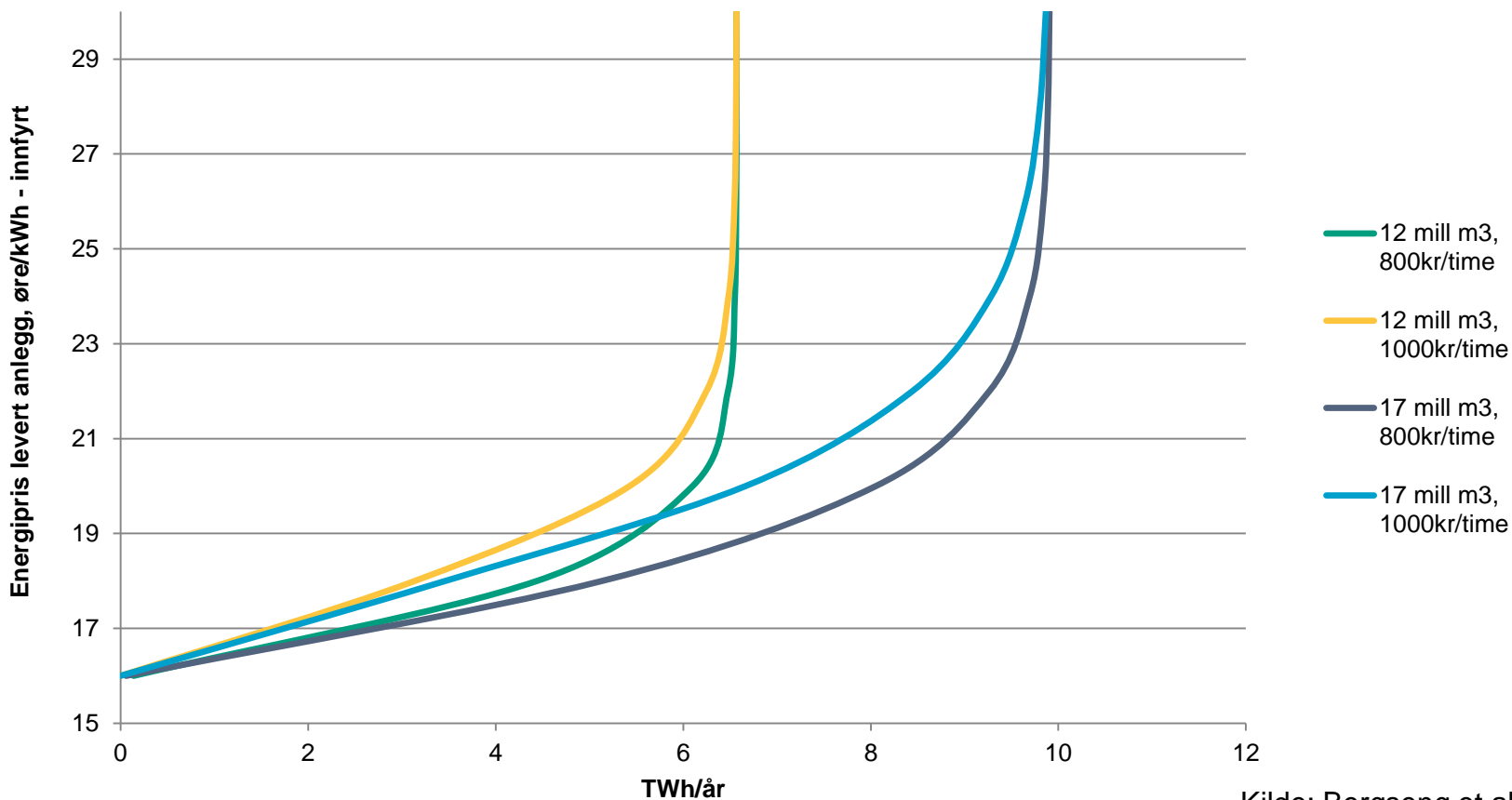
Konklusjoner tømmertilbud

- Skogeiere på Vestlandet er ikke nødvendigvis irrasjonelle
  - Vi «ser» to tidstrender hvor det ikke er en årsakssammenheng mellom dem
- Forskjeller mht prisrespons (priselastisitet)
  - Generelt høyere for sagtømmer ift massevirke
  - Generelt høyere på kort sikt ift lang sikt
  - Ingen signifikante forskjeller mellom regioner
- Større variasjon siste 10 årene sammenlignet med tidligere
  - Endret dynamikk?

Utenrikshandel – tømmer og flis

GROT – mengde vs kostnad

Kilde: Bergseng et al. (2012)

GROT - utfordringer

- Med en flispris på 20 øre/kWh ville det være lønnsomt å ta ut mer enn 5 TWh til en gjennomsnittskostnad på 17 – 18 øre/kWh
  - Dette ville gitt et netto overskudd på 100 – 150 mill kr/år – alt annet likt
- Krevende råvare
- Manglende markeder
  - Kjøpere må vite at de får kjøpt varen, og selgere må vite at de får solgt
  - Politikkusikkerheten er stor!
- Teknologinøytralitet gir ingen drahjelp her

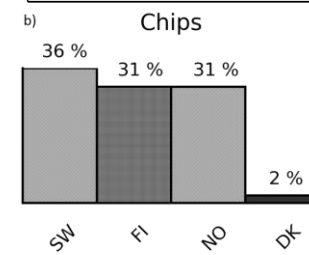
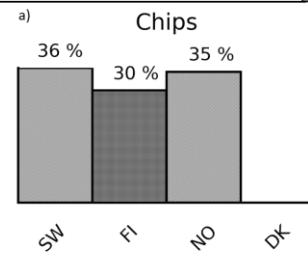
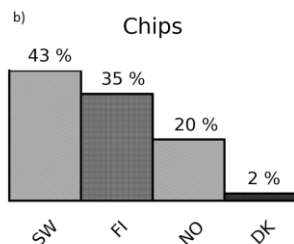
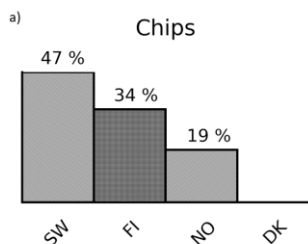
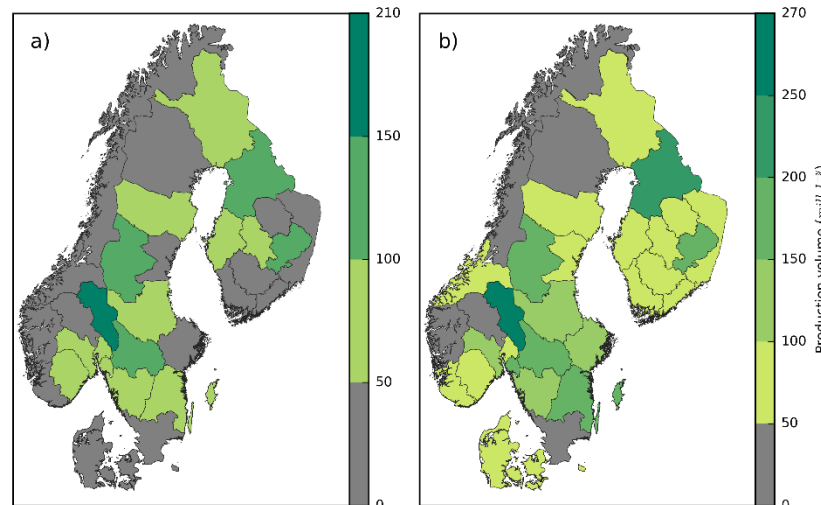
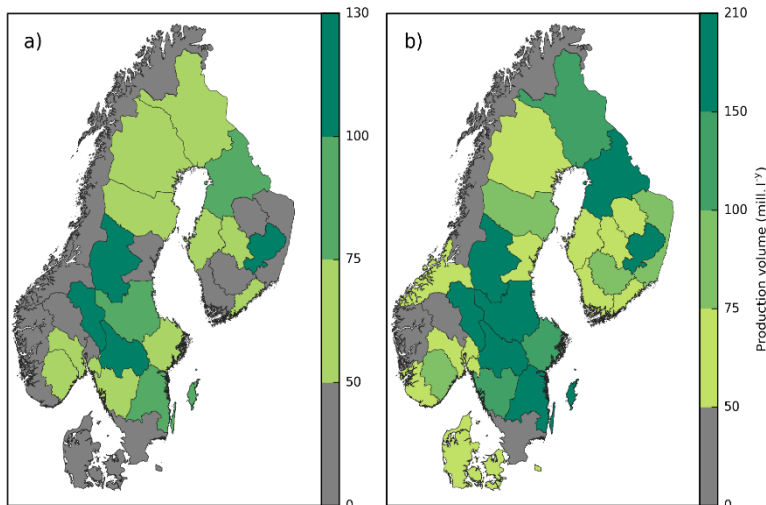

Optimal lokalisering av biodrivstoffproduksjon

Kurs i 2013: 7.81 NOK/€

Kurs i 2016: 9.29 NOK/€

5% biodrivstoff av totalt forbruk av drivstoff i Norden

10% biodrivstoff = 2,6 mrd liter

Kilde: Mustapha, Tørborg & Bolkesjø (2016)

Avsluttende kommentarer

- Vi har nettoeksport av biomasse
  - Følsomt for valutakurser
- Mulig å øke hogsten betydelig
- Mulig å ta ut «hogstavfall»
- Økt konkurranse om råstoffet
  - Planlagte og påbegynte anlegg i Sverige og Finland
  - «Nye» produkter
- EUs revisjon av «klimaregnskapsreglene», fornybar-direktivet osv, kan bety mye